

Káraşjoga gielda
Karasjok kommune

Varsel om oppstart av planarbeid

Planprogram: Kommunedelplan for klima og energi 2021 til 2025

Lagt ut til høring i tråd med vedtak i Hovedutvalgsmøte 20.05.2019.

Høringsfrist 24 januar 2020.

Hovedutvalget for miljø, plan og samfunnsutvikling SAK 19/45 DATO 20.05.2019.

Innhold

KLIMA- OG ENERGIPLANLEGGING	2
FORSLAG TIL PLANPROGRAM	2
FORMÅL MED PLANARBEIDET	2
STATUS OG UTFORDRINGER	3
Internasjonale klimautfordringer og føringer	3
Nasjonale mål og føringer	4
Status og mål for klimaarbeidet i Karasjok kommune	5
ORGANISERING OG PLANPROSESS	8
Medvirkning og organisering	9
Framdrift og gyldighet	10
UTTALELSER OG MERKNADER	11

Kommunedelplan for klima og energi i Karasjok kommune

Varsel om oppstart av planarbeid

KLIMA- OG ENERGIPLANLEGGING

Ifølge plan- og bygningsloven § 11-1 skal alle kommuner ha en kommuneplan, som skal bestå av en arealdel og en samfunnsdel med handlingsdel. Kommuneplanen kan videre utdypes gjennom kommunedelplaner. Det skilles mellom to typer kommunedelplaner:

- Kommunedelplaner for temaer (kommunesamfunnet) og virksomhetsområder (kommuneorganisasjonen).
- Kommunedelplaner for deler av kommunens område (arealbruk i avgrensede geografiske områder innunder arealdelen).

En kommunedelplan for klima og energi faller inn under den første kategorien, kommunedelplaner for temaer og virksomhetsområder. Etter plan- og bygningsloven § 11-2 skal en kommunedelplan under denne varianten ha en handlingsdel med oversikt over hvordan kommunedelplanen skal følges opp de fire påfølgende årene (eller mer). Handlingsplanen skal revideres årlig.

Når det utarbeides (eller revideres) en kommunedelplan for temaer og virksomhetsområder skal de føringer og prosesser som gis i plan- og bygningsloven § 11-12 til 11-15 følges. Dette betyr blant annet at det er krav om utarbeiding av planprogram.

FORSLAG TIL PLANPROGRAM

I samsvar med plan- og byggingloven § 11-12 varsles oppstart av arbeid med kommunedelplan knyttet til klima- og energispørsmål. Samtidig sendes forslag til planprogram til høring og det legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med plan- og bygningsloven § 4-1, 5-2 og 11-13.

Merknader og spørsmål til planprogrammet sendes Karasjok kommune, postboks 84, 9730 Karasjok eller postmottak@karasjok.kommune.no. Frist for innsending av innspill er 24 januar, 2020. Etter høring vil kommunestyret vedta endelig planprogram.

FORMÅL MED PLANARBEIDET

Hovedformålet med planprogrammet og det videre arbeidet er å utarbeide en ny kommunedelplan for klima og energi i Karasjok kommune for perioden 2021 til 2025.

Et viktig formål med arbeidet er å styrke klima- og energiplanen som et strategisk styringsdokument for Karasjok kommune. De langsiktige strategiene skal tydeliggjøres og målene skal forankres i alle kommunens virksomheter.

Planarbeidet skal føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energiforbruk og en større andel fornybar energi. Planen skal vise dagens energibruk og utslippsstatus i kommunen, samt mål og strategier for å øke produksjonen av fornybar energi, optimalisering av energibruken og redusere klimagassutslippene. Planen skal belyse de muligheter kommunen har i rollen som myndighetsutøver og samfunnsutvikler, samt rollene som tjenesteyter, innkjøper og eiendomsforvalter, kan gi for klima- og energimål.

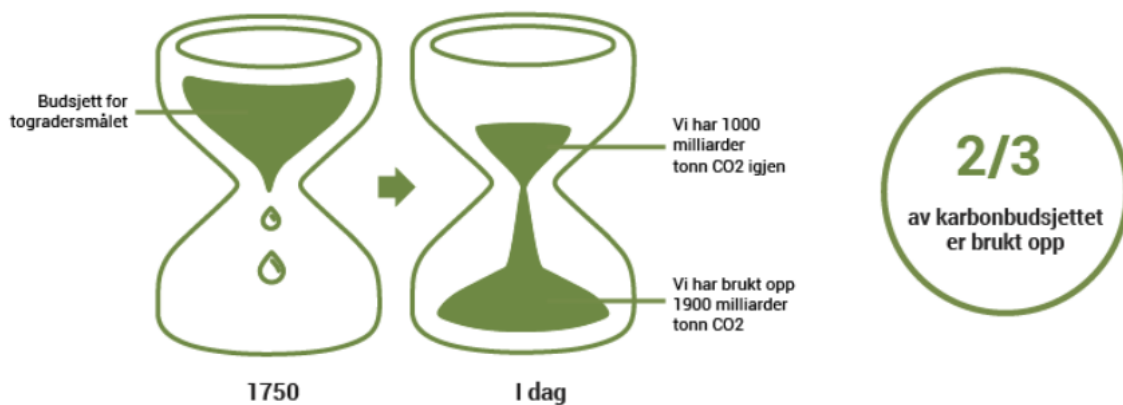
STATUS OG UTFORDRINGER

Internasjonale klimautfordringer og føringer

I de internasjonale klimaforhandlingene har verdens land blitt enige om å begrense temperaturstigningene på jorda mellom år 1850 og 2100 til under 2 grader («togradermålet»). I Parisavtalen er dette målet skjerpet til 1,5 grader. Det er også en enighet om at verden skal bli «klimanøytral» i løpet av siste halvdel av dette århundret, som betyr at det ikke skal slippes ut mer CO₂ enn naturen klarer å ta opp eller kvitte seg med.

Ettersom verdens temperatur øker, øker også effekten av klimaendringene. De som rammes hardest er de fattige, ettersom de er dårligere rustet til å håndtere endringene. Dersom vi ikke lykkes med å kutte utslippene betydelig de nærmeste årene, er det stor risiko for at klimaendringene vil få alvorlige konsekvenser både for mennesker og naturen.

KARBONBUDSJETTET

Kilde: FNs klimapanel / Miljøstatus.no

Figur 1: Vi har allerede brukt opp to tredjedeler av karbonbudsjettet ifølge FNs klimapanel. Dersom vi fortsetter med dagens utslippsnivå, vil karbonbudsjettet være oppbrukt allerede i løpet av de neste 25-30 årene (regnet fra 2011).

I følge FNs klimapanel vil klimaendringene føre til:

- ✓ Mer ekstremvær (som tørke og oversvømmelser)
- ✓ Dårligere tilgang til mat og vann
- ✓ Helseproblemer
- ✓ Økonomisk ulikhet
- ✓ Konflikter og flyktninger
- ✓ Tap av naturmangfold (både på land og i havet)
- ✓ Skader på natur, infrastruktur og bygninger

Med bakgrunn i listen over har FNs klimapanel foreslått noen konkrete tiltak for å kutte klimagassutslippene:

- ✓ Energisektoren må bli bærekraftig
- ✓ Byene må bygges på en klimavennlig måte
- ✓ Menneskers forbruk og livsstil må være bærekraftig

Nasjonale mål og føringer

1990 er et år som ofte benyttes som referanseår i klimapolitikken. Det ble da i Norge sluppet ut totalt 51,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Norske klimagassutslipp økte med 3,3 % fra 1990 til 2016. Til sammenligning sank klimagassutslippene i EU med 22,1 % fra 1990 til 2015 (Kilde: SSB).

Nasjonalt er vår viktigste føring at Norge (i 2016) signerte og ratifiserte Parisavtalen¹, samt har forpliktelser under Kyotoprotokollen². Stortingsmelding 41 (2016-2017) «*Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid*» sammenstiller Norges nye klimamål og mål fra tidligere klimaforlik:

- ✓ Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990 (følges opp under Kyotoprotokollen).
- ✓ Norge har tatt på seg en betinget forpliktelse om minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 (lovfestet i den nye klimaloven som trådte i kraft 01.01.2018).
- ✓ Norge skal være klimanøytral i 2030. (Klimanøytral i denne sammenheng betyr at vi betaler for utslippskutt i andre land tilsvarende våre resterende utslipp, f.eks. gjennom kvotekjøp.)
- ✓ Norge har lovfestet mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050 (lovfestet i klimaloven).
- ✓ Reduserte utslipp av klimagasser fra avskoging og skogdegradering i utviklingsland, i samsvar med bærekraftig utvikling.
- ✓ Politisk mål om at samfunnet skal forberedes på og tilpasses til klimaendringene.

Kommunedelplanen i Karasjok kommune for klima og energi vil utarbeides i tråd med Regjeringens dokument «*Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging*», der klima- og energibruk står sentralt. Andre styrende dokumenter som planen kan knyttes opp mot er Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging; Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging; Nasjonal transportplan; Regional transportplan; og Fylkesplanen med relevant underliggende planer og eventuelt andre relevante føringer.

I 2016 ble det utarbeidet en klimaprofil som gir et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringer i Finnmark. Klimaprofilen er ment som et kunnskapsgrunnlag og hjelpemiddel for klimatilpasning. Klimaendringene i Finnmark vil særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; havnivåstigning og stormflo, endringer i flomforhold og flomstørrelser; og skred (**Tabell 1**).

---

¹ <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Miljoe-og-klima/Parisavtalen>, <https://www.miljostatus.no/parisavtalen/>

² <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Miljoe-og-klima/Kyotoprotokollen>, <https://www.miljostatus.no/tema/klima/internasional-klimapolitikk/kyotoprotokollen/>

ØKT SANNSYNLIGHET	
 Kraftig nedbør	Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann
 Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer, og i små, bratte vassdrag som reagerer raskt på nedbør må man forvente en økning flomvannføringen
 Jord-, flom- og sørpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder
 Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke
USIKKERT	
 Sterk vind	Trolig liten endring
 Stainsprang og steinskred	Hyppigere episoder med kraftig nedbør vil kunne øke hyppigheten av disse skredtypene, men hovedsaklig for mindre steinspranghendelser
 Fjellskred	Det er ikke forventet at klimaendringene vil gi vesentlig økt fare for fjellskred

MULIG ØKT SANNSYNLIGHET	
 Tørke	Til tross for mer nedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning gi noe økt fare for tørke om sommeren
 Snøskred	Med et varmere og våtere klima vil det oftere falle regn på snødekket underlag. Dette kan redusere faren for tørrsnøskred og øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder
 Isgang	Kortere isleggingssesong, noe mindre is i vårisgangene, vinterisganger i kystvassdrag
 Kvikkleireskred	Økt erosjon som følge av kraftig nedbør og økt flom i elver og bekker kan utløse flere kvikkleireskred
UENDRET ELLER MINDRE SANNSYNLIGHET	
 Snøsmeltesflom	Snøsmeltesflommene vil komme stadig tidligere på året og bli mindre mot slutten av århundret

Tabell 1. Sammendrag som viser forventede endringer i Finnmark fra 1971-2000 til 2071-2100 i klima, hydrologiske forhold og naturfarer som kan ha betydning for samfunnssikkerheten.

Status og mål for klimaarbeidet i Karasjok kommune

Karasjok kommune startet arbeidet med klima- og energiplan våren 2010. Av ulike årsaker ble planen ikke gjennomført. I kommunens planstrategi per 02.01.2016 ble det vedtatt oppstart av ny klima- og energiplan i 2017 og ferdigstilling i 2018. Etter dette har det blitt utarbeidet ny statistikk for klimautslipp, klimatilpasning har blitt mer aktuelt og det er kommet nye nasjonale mål innenfor klima og energi. Arbeidet med den nye klima- og energiplanen for Karasjok kommune starter i 2019.

I videre arbeid med ny klima- og energiplan skal planen utformes slik at den er lett å lese og enkel å forstå, og der målene er tydelig formulert. Tiltak vil bli beskrevet i egne handlingsplaner som deles inn etter temaene:

- ✓ Bygg
- ✓ Arealbruk
- ✓ Jordbruk
- ✓ Veitrafikk og annen transport
- ✓ Oppvarming og energieffektivisering
- ✓ Avfall og avløp
- ✓ Holdningsskapende arbeid for hvert enkelt tema nevnt ovenfor

Effekten av tiltakene bør være enkle å beregne og følge opp, slik at kommunens utvikling kan dokumenteres.

Miljødirektoratet har utarbeidet en klimastatistikk på kommunenivå, der statistikken er fordelt på ulike sektorer med nyeste tall fra 2017. Utslippene oppgis i CO₂-ekvivalenter. Statistikken for Karasjok kommune viser at de desidert to største utslippskildene er jordbruk (61,6 %) og veitrafikk (27,9 %), etterfulgt av annen mobil forbrenning (5,4 %), oppvarming (3,4 %) og avfall og avløp (1,7 %) (**Figur 2**). Med dette utgangspunktet blir det i klima- og energiplanen viktig å ha fokus på tiltak som reduserer slike utslipp innen landbruket og veitrafikken. **Figur 3** og **Figur 4** viser detaljer innen jordbruk og veitrafikk som fører til klimagassutslippene innenfor disse sektorene.

Karasjok

6,7

18 184

Antall innbyggere: 2 696
Areal: 5 453 km²

Utslipp per innbygger i 2017
(tonn CO₂-ekvivalenter)

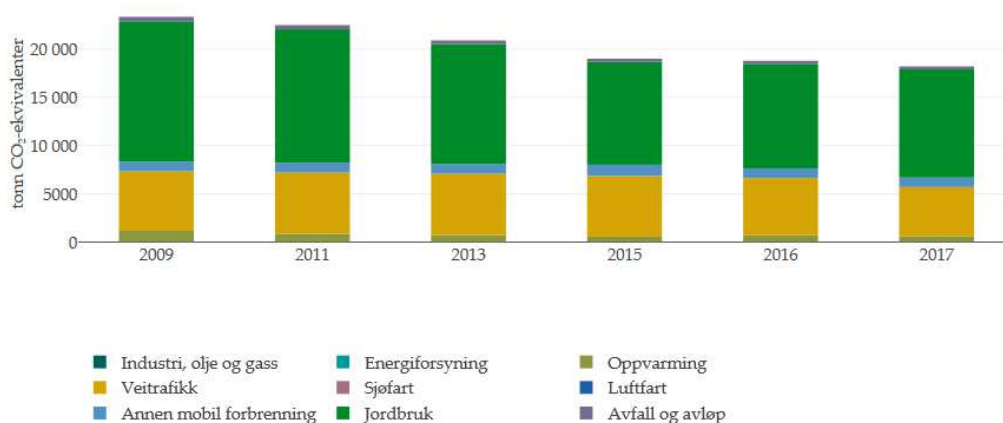
Utslipp i 2017 (tonn CO₂-
ekvivalenter)

Oversikt

Sektorfordelte utslipp per år

Karasjok

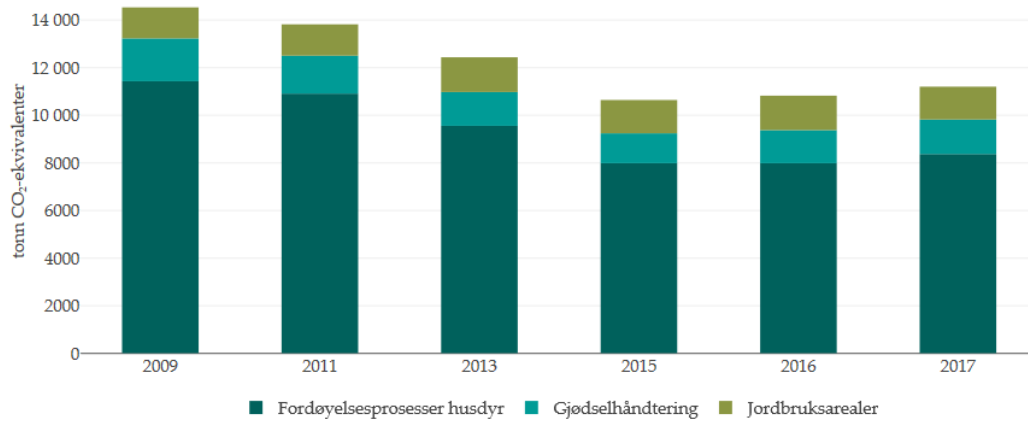
Graf Tabell

Figur 2: Nøkkelinformasjon om klimagassutslipp i Karasjok kommune 2009-2017. Statistikken viser utslippene av klimagasser som oppstår innenfor kommunens grenser. Utslippstallene vises for årene 2009, 2011, 2013, 2015, 2016 og 2017. Tallene er fordelt på ulike utslippskilder og er oppgitt som CO₂-ekvivalenter. Kilde: Miljødirektoratet; <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=415&sector=-2>.

Utslipp fra jordbruk

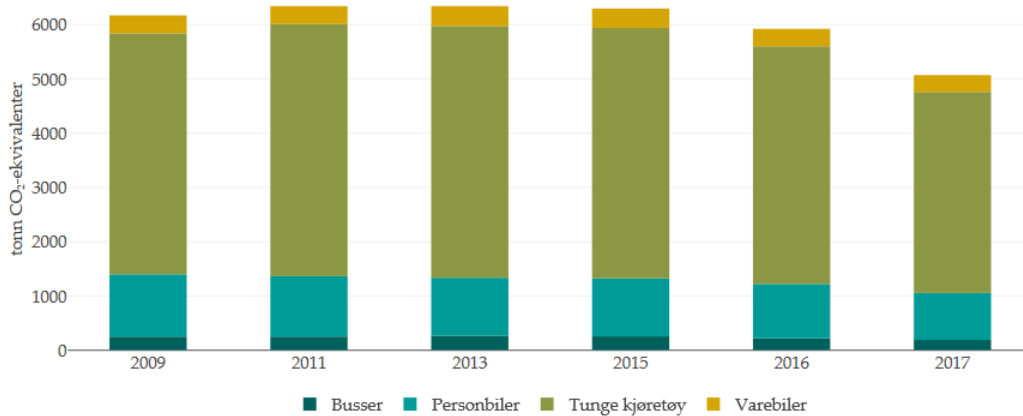
Graf Tabell

Figur 3: Klimagassutslipp fra jordbruk i Karasjok kommune i perioden 2009-2017. Utslippene er knyttet til biologiske prosesser i husdyrene, gjødsla og dyrkingsjorda som fører til dannelse av metan og lystgass. Tallene er oppgitt som CO₂-ekvivalenter. Kilde: Miljødirektoratet; <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=415&sector=8>.

Utslipp fra veitrafikk

Graf Tabell

Figur 4: Klimagassutslipp fra veitrafikk i Karasjok kommune i perioden 2009-2017. Utslippene beregnes ved bruk av en ny modell i forhold til tidligere publisert kommunestatistikk (som fører til at en del kommuner får store endringer i utslippsnivå for tidsserien som følge av dette). Tallene er oppgitt som CO₂-ekvivalenter. Kilde: Miljødirektoratet; <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=415&sector=4>.

Gjennom arbeidet med klima- og energiplanen skal Karasjok kommune ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for klima og miljø i kommunen, og utforme lokale løsninger for å oppfylle internasjonale, nasjonale og regionale mål. Planen må gi konkrete og målbare mål med handlingsplan som revideres hvert år.

For å redusere skader og overbelastning av miljøet som følge av lokal energibruk og klimapolitikk, skal klima- og energiplanen for Karasjok kommune inneholde:

- a) Informasjon om klimagassutslipp i kommunen fordelt på temaene nevnt tidligere. Alle kilder som innebærer direkte utslipp av klimagasser innenfor kommunens grenser, bør inkluderes.
- b) Informasjon om energisystem, energiforsyning og forbruk av energi innen kommunens grenser, herunder tilgang på miljøvennlige energiresurser.
- c) Framskrivning av utslippene i kommunen om det ikke gjennomføres nye tiltak, forventet etterspørsel etter energi og forventet ny energiproduksjon. Framskrivningsprosessen bør være minst ti år.
- d) Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner.
- e) Ambisiøse mål for mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunal bygningsmasse og i kommunen for øvrig.
- f) Tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Tiltakene/virkemidlene bør i størst mulig grad være koblet til oppnåelse av de målene som er satt av kommunen.
- g) Utredning av virkemidler som tenkes benyttet for å nå målsettingene.
- h) Handlingsprogram med en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av klima- og energiplanen.
- i) Analyse av klimaendringenes påvirkning av kommunale bygg og anlegg for klimatilpasning.
- j) Handlingsplan for klimatilpasningen.

ORGANISERING OG PLANPROSESS

I henhold til kommunens planstrategi (per 02.01.2016) skal klima- og energiplanen for Karasjok kommune utformes som en kommunedelplan. Prosessreglene i plan- og bygningsloven § 11 må dermed følges.

Kommunen står som forslagsstiller, har planmyndighet og er ansvarlig for både utarbeiding og fastsettelse av planprogram.

Forslag til planprogrammet vil bli lagt ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet. Planprogrammet gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier (slik som kommunens hjemmesider) og minst en avis, med minst seks ukers høringsfrist. Det samme vil være tilfelle når planen for denne er ferdig.

Det er vanligvis kommunestyret som fastsetter planprogrammet, men ifølge plan- og bygningsloven § 11-13 kan kommunestyret delegerer denne myndigheten, jf. Kommuneloven § 8-3. I Karasjok kommune er det vedtatt at hovedutvalget for miljø, plan og samfunnsutvikling setter planprogrammet ut til høring etter plan- og bygningsloven § 11-12, og fastsettes av kommunestyret via formannskapet.

Medvirkning og organisering

Plan- og bygningsloven § 5-1 sier at forslagsstiller skal tilrettelegge for medvirkning. Kommunen har særskilt ansvar for å sikre at medvirkning er ivarettatt i planprosessen, enten planprosessen utføres av offentlige eller private aktører. Medvirkning innenfor arbeid med kommunedelplan skal sikres gjennom formelle krav i plan- og bygningsloven. I planarbeidet bør en også legge opp til andre former for medvirkning, men dette blir da prosesser der kommunen står friere til å velge fremgangsmåte.

Det praktiske arbeidet vil bli ledet av avdeling for plan, teknisk, miljøutvikling og næring i kommunen, samt andre involverte.

Det er opprettet arbeidsgrupper knyttet til ulike tema som skal innhente kunnskap som er relevante. Gruppene er i hovedsak sammensatt av representanter fra kommunen, men også eksterne involverte. Følgende fagområder og fagkompetanse blir representert:

- ✓ Overordnet organisasjon; rådmann med ledergruppen
- ✓ Samferdsel; vann, avløp og renovasjon, veitrafikk og annen transport
- ✓ Energieffektivisering; areal, bygg og anlegg
- ✓ Jordbruk og miljø

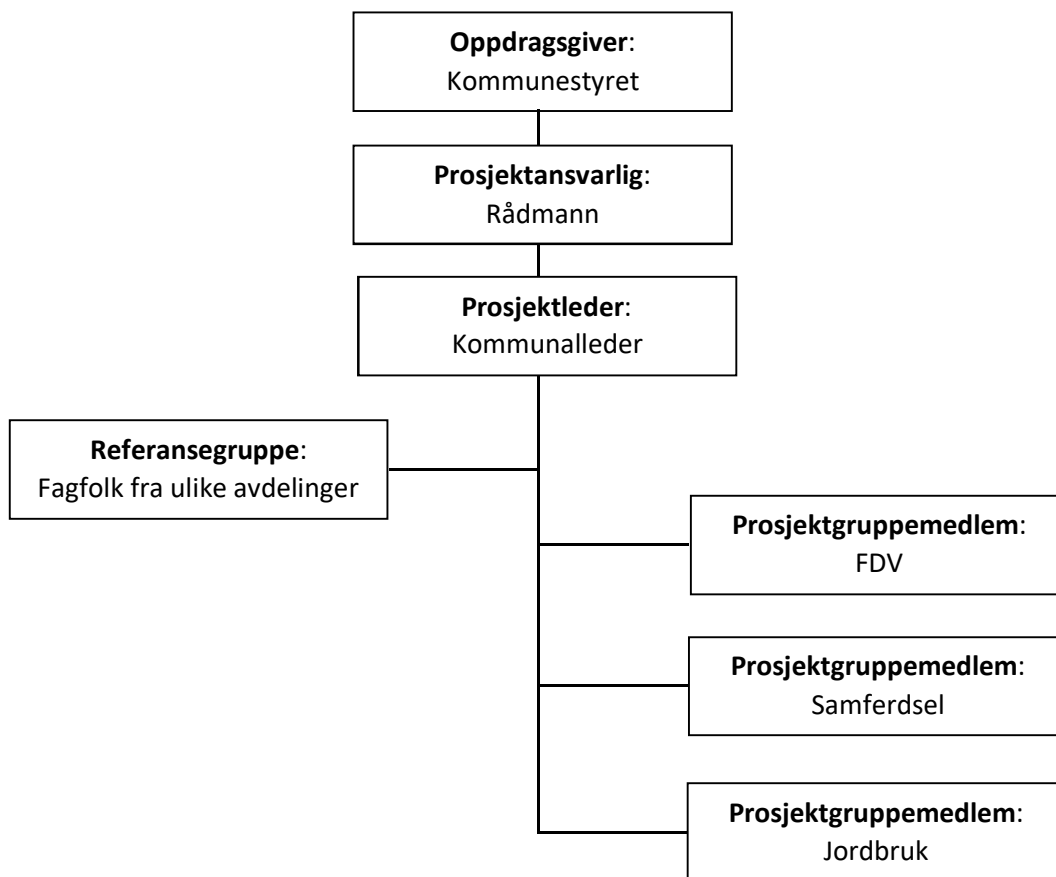
Fagfolk fra andre avdelinger vil bli tatt med ved behov.

Karasjok kommune vil kunne bruke store deler av kunnskapsgrunnlaget fra medvirkningsprosessen i kommunedelplanen. Arbeidet må forankres i kommunens organisasjon. Arbeidsgruppene vil tilpasse felles kunnskapsmateriale til lokal plan, innhente mer kunnskap der det er nødvendig fra et lokalt perspektiv, og sikre lokale medvirkningsprosesser.

Prosjektet organiseres på følgende måte:

Oppdragsgiver	Iverksetter revidering. Godkjenner fremdrift og bruk av ressurser. Godkjenner planforutsetninger og plandokument. Godkjenner komplett kommuneplan.
Prosjektansvarlig	Oppdragsmottaker – ansvarlig for gjennomføring av prosjektet overfor oppdragsgiver. Godkjenner prosjektplan.
Prosjektleder	Operativ leder for gjennomføring av prosjektet. Rapporterer til prosjektansvarlig. Utarbeider plan. Koordinerer ressurser.
Referansegruppe	Diskusjonsgruppe for prosjektansvarlig/prosjektleder.
Prosjektgruppe	Prosjektleders arena for samordning/felles oppfølging av prosjektet.

Prosjektleder kan ved behov dra inn andre aktuelle ressurspersoner innen fagområder for å komplementere med nødvendig informasjon. De økonomiske kostnadene skal koordineres med prosjektansvarlig. Planutkastet sendes til høring av hovedutvalget for miljø, plan og samfunnsutvikling, formannskapet orienteres underveis om framdriften i planarbeidet og planprosessen, og endelig politisk behandling foregår i kommunestyret.

Framdrift og gyldighet

Det legges opp til høring av planprogrammet og politisk behandling vår 2019. Det er et mål at klima- og energiplanen legges ut til høring vår/sommer 2021, med endelig vedtak høst 2021. Handlingsplan vil utarbeides i tett samarbeid med relevante kommunale virksomheter i sluttfasen av planarbeidet.

Planprosess	
20.05.2019	Vedtak om offentlig ettersyn av planprogram, Hovedutvalget
Oktober 2019	Melding av oppstart av planarbeidet og utlegging av planprogram til høring
Oktober 2019- januar 2020	Høringsperiode
April juni 2020	Vedtak av planprogram, Hovedutvalget, formannskapet og kommunestyret
April 2020-mai 2021	Utarbeide klima- og energiplan med handlingsplan, inkludert kunnskapsinnhenting
Mai 2021	Førstegangs politisk behandling av klima- og energiplan og vedtak, Hovedutvalget
Mai 2021	Vedtak om utlegging til høring
Mai 2021- august 2021	Høringsperiode
September 2021-oktober 2021	Revidering av klima- og energiplan, tilrettelegging til andregangs politisk behandling

November 2021	Klima- og energiplan med handlingsplan vedtas, Hovedutvalget, formannskapet, kommunestyret
---------------	--

UTTALELSER OG MERKNADER

Gjennom planarbeidet vil kommunen vurdere ulike tiltak som kan føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energibruk og større andel fornybar energi. Det vil bli vurdert ulike alternativer for prioriteringen av mål og strategier.

Det legges opp til at forslag til planprogram blir politisk behandlet i løpet av mai 2019. Snarlig etter hovedutvalgets behandling legges forslag til planprogram ut til offentlig ettersyn. Alle berørte parter, og øvrige interessenter, har mulighet til å komme med uttalelser til planprogram og kommunedelplan. Når planprogrammet legges ut til offentlig ettersyn, er dette å regne som et varsel om oppstart av selve planarbeidet.

Gjennom det offentlige ettersynet kan en fremme uttalelser eller endringsforslag til planprogrammet, og en kan fremme uttalelser til den kommende kommunedelplanen. Uttalelser og innspill skal være skriftlig, enten i form av elektronisk post eller brev. Marker tydelig om uttalelsen gjelder forslag til planprogram eller den kommende kommunedelplanen.

Forslaget til planprogram vil være tilgjengelig på kommunens hjemmeside i perioden for det offentlige ettersyn; www.karasjok.kommune.no.